

WERKBOEK NIVEAU 3&4

Verzorging PW

MBO

TRAJECT
WELZIJN

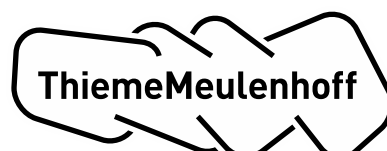
PEDAGOGISCH WERK

Verzorging PW

niveau 3 & 4

**J.H.M. Jacobs-Laagland
A.C. Verhoef**

Colofon

Auteurs

J.H.M. Jacobs-Laagland
A.C. Verhoef

Redactie

M.H.A.J. Gloudemans
W.K. de Hoog
R.F.M. van Midde

Taalkundige redactie

Tekst2000, Utrecht

Vormgeving en omslag

Studio Fraaj, Rotterdam

Fotografie omslag

Mathilde Karrèr
Photography, Rotterdam

Opmaak

Imago Mediabuilders,
Amersfoort

Illustraties

Roel Seidell, Groningen
Tiekstra Media, Groningen

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 62250 8

Eerste druk, eerste oplage, 2016

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

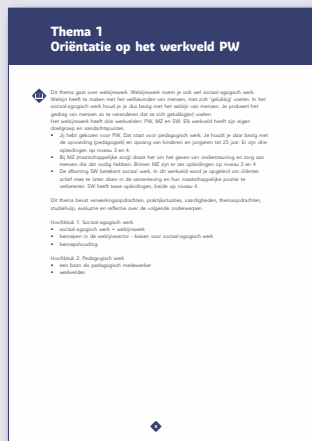
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Rondleiding door dit werkboek

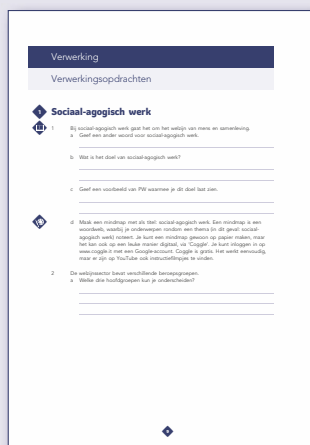
Het werkboek is verdeeld in thema's. Een thema in het werkboek sluit precies aan bij een thema in de theorie.

Themaopening

Je leest waar het thema over gaat en welke hoofdstukken en onderwerpen aan de orde komen.

In dit werkboek staan verschillende soorten opdrachten. Deze helpen je om je de benodigde vakken en beroepsvaardigheden eigen te maken.

Verwerking

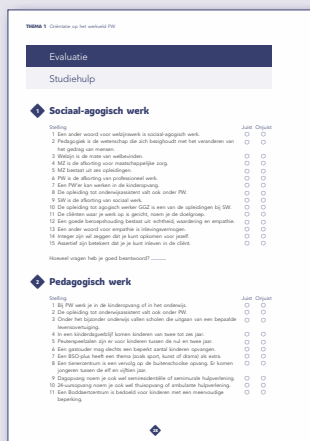
Verwerkingsopdrachten helpen je de theorie te leren en te begrijpen. Ze zijn geordend per hoofdstuk.

Toepassing Praktijksituaties hiermee pas je de theorie toe in realistische praktijkbeschrijvingen.

Vaardigheden om de benodigde beroepsvaardigheden aan te leren.

Themaopdrachten grotere opdrachten waarmee je met de kennis en vaardigheden aan de slag gaat. Je werkt dan ook aan belangrijke algemene vaardigheden als samenwerken, informatie zoeken, presenteren, kritisch denken, plannen en problemen oplossen.

Evaluatie

Studiehulp een zelftoets waarmee je controleert of je de theorie kent. Antwoorden zijn op te vragen bij je docent.

Evaluatie evalueren en reflecteren zijn belangrijke vaardigheden voor jouw toekomstige beroep: zet na elk thema op een rij wat je goed beheerst en wat je actiepunten zijn.

Vaardigheden ►
Een vaardigheid heeft een vaste opbouw:
Oriënteren ► Oefenen ► Toepassen ► Transfer

Observatielijsten
Bij sommige vaardigheden horen observatielijsten. Die vind je direct achter in dit werkboek.
De observatielijsten zijn geordend per thema.
Bovenaan staat bij welke vaardigheid de observatielijst hoort. Een observatielijst kun je gemakkelijk uit je werkboek halen. Zo kun je ze in de klas of in je BPV laten invullen.

Observatielijsten	
Thema 1 Lichamelijke verzorging	277
Zorgen om een kind op bed	277
Zorgen om een kind met een verband	281
Zorgen om een kind met een verband, onder de dekking of in bed	285
Zorgen om een kind op bed	289
Zorgen om een kind op bed, scheren met een elektrisch scheerapparaat	291
Zorgen om een kind op bed, scheren met een scheermes en scheerschuim	293
Zorgen om een kind op bed, scheren met een scheermes en scheerschuim	295
Gedragsovereenkomsten van een zorgverlener die zich op bed bevindt	297
Medische veranderingen van een zorgverlener die zich op bed bevindt	299
Themaproblemen die zich voordoen met een kind met een verband	301
Themaproblemen die zich voordoen met een kind met een verband	303
Themaproblemen die zich voordoen met een kind met een verband	305
Themaproblemen die zich voordoen met een kind met een verband	307
Thema 2 Help bieden bij de opname van vinding en vinding	309
Help bieden aan een zorgverlener die zelf met een kind aan de slag gaat	309
Help bieden aan een kind	311
Thema 3 Help bieden bij de afsluiting	313
Help bij het gebruik van een pc of tablet	313
Help bij het gebruik van een tablet op bed	317
Help bieden aan een kind met een verband	319
Help bieden aan een kind met een verband	321
Help bieden aan een kind met een verband	323
Help bieden aan een kind met een verband	325
Help bieden aan een kind met een verband	327
Help bieden aan een kind met een verband	329
Help bieden aan een kind met een verband	331
Help bieden aan een kind met een verband	333
Help bieden aan een kind met een verband	335
Help bieden aan een kind met een verband	337
Help bieden aan een kind met een verband	339
Help bieden aan een kind met een verband	341
Help bieden aan een kind met een verband	343
Help bieden aan een kind met een verband	345
Help bieden aan een kind met een verband	347

Vaardigheden	
De juiste beroepsomgeving tonen	
Onderwerpen	
1. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
2. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
3. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
4. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
5. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
Oefenen	
6. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	
7. Betreft de theorie voor het eerst en wordt er een beroepsomgeving	

Iconen helpen je op weg

In de kantlijn staan icoontjes. Die geven aan wat je in de opdracht kunt verwachten.

geeft aan dat je een deel van de theorie (nog een keer) leest om de vraag te kunnen beantwoorden.

bij deze opdracht werk je samen met anderen.

bij deze opdracht heb je een computer met internet nodig om informatie op te zoeken.

bij deze opdracht werk je aan je schrijfvaardigheden, bijvoorbeeld met het schrijven van een uitgebreid antwoord, verslag of rapport.

bij deze opdracht laat je de uitkomsten zien in een mondelinge presentatie.

geeft aan dat het gaat om een creatieve opdracht.

geeft aan dat deze opdracht op niveau 4 is.

Werken met dit werkboek

Vind je het prettig om eerst de theorie te lezen en dan te kijken of je het weet en begrepen hebt? Lees dan eerst de theorie en maak daarna de verwerkingsvragen.
Ben je meer iemand die het liefst de theorie doorneemt aan de hand van vragen? Start dan met de verwerkingsvragen en leg je theorieboek ernaast.

Werk je het liefst vanuit de praktijk? Begin dan met een praktijksituatie of een thema-opdracht en kijk of je de vragen kunt beantwoorden met de informatie uit de theorie.

Inhoudsopgave

Thema 1 Gezond gedrag en hygiëne 10

Verwerking 11

Verwerkingsopdrachten 11

Hoofdstuk 1 Gezondheid 11

Hoofdstuk 2 Zorg voor gezondheid 14

Hoofdstuk 3 Gezondheidsvoorlichting en preventie 17

Toepassing 20

Praktijksituaties 20

Lifestyle 20

Rachelle is vaak ziek 23

Baby Bas heeft speciale voeding nodig 25

Vaardigheden 27

Handen wassen 27

Gezondheidsgedrag in beeld brengen 31

Themaopdrachten 34

Evaluatie 37

Studiehulp 37

Hoofdstuk 1 Gezondheid 37

Hoofdstuk 2 Zorg voor gezondheid 37

Hoofdstuk 3 Gezondheidsvoorlichting en preventie 38

Evaluatie en reflectie 39

Thema 2 Lichamelijke verzorging 41

Verwerking 42

Verwerkingsopdrachten 42

Hoofdstuk 4 Lichamelijke verzorging 42

Hoofdstuk 5 Hulp en ondersteuning bij de hygiënische verzorging van
doelgroepen 46

Hoofdstuk 6 Regels en procedures 48

Toepassing 51

Praktijksituaties 51

Sanne heeft eczeem 51

Verzorgen is ook begeleiden 54

Toepassen van milieuriichtlijnen 56

Vaardigheden 59

Haren wassen 59

Baby verschonen 63

Themaopdrachten 66

Evaluatie 69

Studiehulp 69

- Hoofdstuk 4 Lichamelijke verzorging 69
- Hoofdstuk 5 Hulp en ondersteuning bij de hygiënische verzorging van doelgroepen 69
- Hoofdstuk 6 Regels en procedures 70

Evaluatie en reflectie 71

Thema 3 Ondersteuning bij eten en drinken 73

Verwerking 74

Verwerkingsopdrachten 74

- Hoofdstuk 7 Eten en drinken als bron van energie 74
- Hoofdstuk 8 Voeding van baby's, peuters, kleuters, schoolkinderen en tieners 78
- Hoofdstuk 9 Regels, beleid en advies 82

Toepassing 86

Praktijksituaties 86

- Yvonne heeft suikerziekte 86
- Groep Walvis luncht gezamenlijk 90
- Gezonde en voedzame maaltijden bereiden op het zomerkamp 93

Vaardigheden 97

- Baby voeden 97
- Voorlichting geven over gezonde voeding 100

Themaopdrachten 103

Evaluatie 105

Studiehulp 105

- Hoofdstuk 7 Eten en drinken als bron van energie 105
- Hoofdstuk 8 Voeding van baby's, peuters, kleuters, schoolkinderen en tieners 105
- Hoofdstuk 9 Regels, beleid en advies 106

Evaluatie en reflectie 107

Thema 4 Ondersteuning bij de uitscheiding 109

Verwerking 110

Verwerkingsopdrachten 110

- Hoofdstuk 10 Uitscheiding van urine 110
- Hoofdstuk 11 Uitscheiding van feces 113
- Hoofdstuk 12 Uitscheiding: transpiratievocht, menstruatiebloed, sputum en braaksel 117

Toepassing 121

Praktijksituaties 121

- Giechelincontinentie 121
- Kalle heeft diarree en rode billetjes 124
- Op schoolreis naar London 126

Vaardigheden 128

- Ondersteunen bij braken 128

Themaopdrachten 130

Evaluatie 132

Studiehulp 132

Hoofdstuk 10 Uitscheiding van urine 132

Hoofdstuk 11 Uitscheiding van feces 132

Hoofdstuk 12 Uitscheiding: transpiratievocht, menstruatiebloed, sputum en
braaksel 133

Evaluatie en reflectie 134

Thema 5 Zorg bij ziekten en aandoeningen 136

Verwerking 137

Verwerkingsopdrachten 137

Hoofdstuk 13 Beperkingen en stoornissen 137

Hoofdstuk 14 Kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking 140

Hoofdstuk 15 Kinderen en jongeren met een lichamelijke beperking 146

Hoofdstuk 16 Ziekten en aandoeningen 150

Hoofdstuk 17 Zorg bij ziekte en aandoeningen 160

Toepassing 164

Praktijksituaties 164

De BPV van Jarmila op De Paddestoel 164

Robin heeft jeugdreuma 166

Annechien is blind 168

Problemen bij de paasbrunch 170

Themaopdrachten 172

Evaluatie 174

Studiehulp 174

Hoofdstuk 13 Beperkingen en stoornissen 174

Hoofdstuk 14 Kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking 174

Hoofdstuk 15 Kinderen en jongeren met een lichamelijke beperking 175

Hoofdstuk 16 Ziekten en aandoeningen 176

Hoofdstuk 17 Zorg bij ziekte en aandoeningen 176

Evaluatie en reflectie 178

Thema 6 EHBO en geneesmiddelen 180

Verwerking 181

Verwerkingsopdrachten 181

Hoofdstuk 18 Eerste hulp verlenen: de basis 181

Hoofdstuk 19 Verbandmiddelen en EHBO 186

Hoofdstuk 20 Uitwendige en inwendige verwondingen 191

Hoofdstuk 21 Zorg bij geneesmiddelen 198

Toepassing 202

Praktijksituaties 202

Ferdinand valt van de trap 202

Suzanne snijdt zich in haar vinger en Ron valt flauw 204

Melvin moet medicijnen slikken van de dokter 206

Vaardigheden 207

Rautekgreep vanaf de grond 207

Van de buik op de rug draaien 209

Stabiele zijligging 211

Eerste hulp bij ernstige bloeding 214

Mitella of brede das aanleggen 217

Eerste hulp bij kleine verwondingen 220

Eerste hulp bij brandwonden 224

Aanleggen van een drukverband bij verstuiking of kneuzing 226

Themaopdrachten 230

Evaluatie 234

Studiehulp 234

Hoofdstuk 18 Eerste hulp verlenen: de basis 234

Hoofdstuk 19 Verbandmiddelen en EHBO 234

Hoofdstuk 20 Uitwendige en inwendige verwondingen 235

Hoofdstuk 21 Zorg bij geneesmiddelen 236

Evaluatie en reflectie 237

Observatielijsten 239

Thema 1

Gezond gedrag en hygiëne

Als pedagogisch werker ondersteun je kinderen en jongeren bij hun persoonlijke verzorging. Het is daarbij van groot belang dat je gezondheidssignalen en gezondheidsrisico's herkent en daar adequaat op reageert. Je stimuleert de kinderen en jongeren om zo zelfstandig mogelijk voor zichzelf te zorgen. Je informeert en adviseert hen en leert hun vaardigheden aan om te komen tot gezond gedrag.

Dit thema bevat verwerkingsopdrachten, praktijksituaties, vaardigheden, themaopdrachten, studiehulp en reflectieopdrachten over de volgende onderwerpen.

Hoofdstuk 1: Gezondheid

- gezond en ongezond
- lichamelijk, geestelijk en sociaal aspect van gezondheid
- gezondheidsbevorderende en gezondheidsbedreigende factoren
- ziekte

Hoofdstuk 2: Zorg voor gezondheid

- zelfzorgtekorten
- verschillende vormen van zorg
- zelfredzaamheid
- zelfbepaling

Hoofdstuk 3: Gezondheidsvoorlichting en preventie

- GVO
- jeugdgezondheidszorg en consultatiebureau
- consultatiebureau voor alcohol en drugs
- seks en gezondheid

Verwerking

Verwerkingsopdrachten

1

Gezondheid

- 1 In de theorie staan verschillende omschrijvingen van het begrip 'gezondheid'. Wat is de definitie van gezondheid volgens de World Health Organisation (WHO)? Omcirkel de letter voor het juiste antwoord.
 - A Gezondheid is het geheel van activiteiten die mensen uitvoeren om geen last te hebben van hun aandoeningen.
 - B Gezondheid is een toestand van afwezigheid van ziekte.
 - C Gezondheid is een toestand van lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden.
 - D Gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en regie over hun eigen leven te voeren.
- 2 In de theorie worden bij het begrip gezondheid drie aspecten onderscheiden: het lichamelijke, het geestelijke en het sociale aspect.
 - a Geef in de tabel aan op welk aspect van de gezondheid elk voorbeeld vooral betrekking heeft.
 - b Beschrijf in de laatste kolom de samenhang met de andere aspecten.

Voorbeelden	Lichamelijk aspect	Geestelijk aspect	Sociaal aspect	Samenhang en invloed op andere aspecten
Gebroken been				
Ontslag op het werk				
Ruzie met een goeie vriend of vriendin				
Griep				
Overlijden van een dierbare				
Stress op het werk				
Geslaagd voor je examen				
Verliefd zijn				
Gepest worden				
Seksueel misbruikt worden				

3 In de theorie staat dat er gezondheidsbedreigende en gezondheidsbevorderende factoren zijn.

a Noteer de volgende factoren en gedragingen bij de juiste categorie: angst, groente eten, minderwaardigheidsgevoelens, ontspanning, roken, sporten, vet eten, zelfvertrouwen.

- Gezondheidsbedreigend:

- Gezondheidsbevorderend:

b Waarom is hygiënisch handelen een gezondheidsbevorderende factor in je werk? Gebruik in je antwoord de woorden 'infectieziekten' en 'micro-organismen'.

4 In de theorie wordt het verschil tussen objectieve en subjectieve symptomen beschreven.

Omcirkel het juiste woord.

- Een ontstoken oog is een **objectief** / **subjectief** symptoom.
- Hoofdpijn is een **objectief** / **subjectief** symptoom.

5 Vorm groepen van drie of vier studenten en bespreek manieren waarop je kunt omgaan met zieke kinderen.

a Bespreek met elkaar de volgende vragen en noteer overeenkomsten en verschillen.

- Wat gebeurt er in jouw leerbedrijf met kinderen die gedurende de dag ziek worden?

- Wat vind je daarvan?

- b Noteer een advies voor jouw leerbedrijf over het omgaan met kinderen die gedurende de dag ziek worden.

6

- a Vergelijk de definitie van gezondheid van de WHO met die van Machteld Huber, die allebei in de theorie te vinden zijn. Beschrijf minstens één verschil en één overeenkomst.

- b Iemand die een ziekte heeft, kan soms toch goed functioneren. Wat vind jij, wanneer is werken of naar school gaan mogelijk (of verplicht) en wanneer is werken onverstandig (of onmogelijk)? Licht je mening toe.

- c Bedenk waarom het met een ziekte juist verstandig kan zijn om wel te werken of naar school te gaan?

2 Zorg voor gezondheid

- 1 In de theorie heb je gelezen over zelfzorgtekorten. Welke stellingen zijn waar en welke niet?

	waar	niet waar
Iedereen komt weleens in de situatie dat hij zorg nodig heeft.		
Bij lichamelijke zorg gaat het alleen om technisch handelen.		
Als je zorg verleent, hoef je bij baby's niet te vertellen wat je gaat doen. Het kind begrijpt je toch niet.		
Als iemand altijd anderen om hulp moet vragen, kan hij zich heel machteloos en afhankelijk voelen.		
Er is sprake van een zelfzorgtekort als iemand meer zorg nodig heeft dan je op grond van zijn leeftijd mag verwachten.		

- 2 In de theorie heb je gelezen dat er drie vormen van zorg zijn.

a Geef van elke vorm de juiste omschrijving.

- Mantelzorg:

- Professionele zorg:

- Zelfzorg:

b Bedenk bij elke vorm van zorg minstens één voorbeeld.

- Mantelzorg:

- Professionele zorg:

- Zelfzorg:

- 3 Zelfredzaamheid is het vermogen om voor jezelf te zorgen, zonder hulp van anderen.
- a Waarom is het zo belangrijk om zelfredzaam te zijn? Noem twee redenen.

- b Beschrijf de drie niveaus van zelfredzaamheid kort.

- Eerste niveau:

- Tweede niveau:

- Derde niveau:

- c Wat kun je in het pedagogisch werk doen met de zelfredzaamheid van kinderen en jongeren? Noteer passende voorbeelden in de tabel.

	Zelfredzaamheid stimuleren	Zelfredzaamheid controleren	Zelfredzaamheid overnemen en ondersteunen	Nieuwe vaardigheden aanleren
Kinderdagverblijf				
Basisschool				
Voortgezet onderwijs				
Speciaal onderwijs				

- d Ontwerp zelf een programma aan de hand van pictogrammen om een jongere met een verstandelijke beperking te ondersteunen bij het douchen. Je mag ook zelf bedenken voor wie je een programma ontwerpt en voor welke handeling.

- Zet op een rijtje welke deelhandelingen daarbij nodig zijn en in welke volgorde.
- Teken of zoek er geschikte pictogrammen bij.
- Maak er een poster van die je kunt gebruiken in je leerbedrijf.

- 4 a In de theorie heb je gelezen over 'zelfbepaling' en 'zelfbewustzijn'. Vul die woorden op de juiste plaats in.
- _____ betekent dat je weet wat je wilt, bijvoorbeeld jongeren met een beperking helpen. Dat je dan voor deze opleiding hebt gekozen is een vorm van _____.
- b Hoe stimuleer je kinderen in de kinderopvang en jongeren in het onderwijs om te komen tot zelfbepaling?

- 5 a Kun je zeggen dat het derde niveau van zelfredzaamheid pas bereikt kan worden als niveau 1 en 2 voldoende ontwikkeld zijn? Licht je antwoord toe aan de hand van een voorbeeld.

- b In hoeverre speelt leeftijd een rol in het beoordelen van de zelfredzaamheid? Licht je antwoord toe aan de hand van een voorbeeld.

- 6 Lees de situatieschets.

Manuel van 11 jaar is aangereden door een scooter. Hij hinkt nog een beetje, maar de artsen verwachten dat hij over enige tijd weer goed zal kunnen lopen. Wel heeft hij nog veel moeite met de fijne motoriek, knopen dichtmaken gaat nauwelijks. Dat geeft bijvoorbeeld problemen als hij zich moet omkleden voor het sporten.

- a Op welk niveau van zelfredzaamheid verwacht je voor Manuel de meeste problemen? Geef twee voorbeelden.

- b Werk in tweetallen. Bedenk een plan van aanpak om de zelfredzaamheid van Manuel te vergroten.

Gezondheidsvoorlichting en preventie

- 1 Bij de persoonlijke verzorging van kinderen en jongeren maak je gebruik van GVO.
a Waarvoor staan de letters GVO?

- b Wat is het doel van GVO? Gebruik in je antwoord de woorden 'gezondheidsproblemen' en 'stimuleren'.

- c Kies en omcirkel het juiste woord.
- Bij **faciliterende / intentionele** GVO wil je het gedrag van de cliënt veranderen. Dit is een sturende manier van voorlichting geven.
 - Bij **faciliterende / intentionele** GVO is het doel de kennis te verbreden door informatieoverdracht. Dit is een meer vrijblijvende manier van voorlichting geven.
- d Noem een voorbeeld van GVO over persoonlijke verzorging in jouw leerbedrijf.

- 2 In de theorie heb je gelezen dat de gezondheid van kinderen in Nederland professioneel gevolgd wordt.
- a Tot welke leeftijd worden kinderen gecontroleerd door het consultatiebureau? Omcirkel de letter voor het juiste antwoord.
- A tot en met 4 jaar
B tot en met 12 jaar
C tot en met 16 jaar
D tot en met 18 jaar
- b Tot welke leeftijd worden kinderen gevolgd door de GGD? Omcirkel de letter voor het juiste antwoord.
- A tot en met 4 jaar
B tot en met 12 jaar
C tot en met 16 jaar
D tot en met 18 jaar

- c Vul de zinnen aan.
- Het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DD JGZ) wordt aangemaakt door _____
 - In het DD JGZ staan alle belangrijke gegevens genoteerd over _____
 - Het DD JGZ is een _____ dossier. Dat betekent dat het alleen ter inzage is van _____
- d Waarom is de registratie van gegevens in het DD JGZ zo belangrijk?
- _____
- _____

3 In de theorie wordt het consultatiebureau voor alcohol en drugs (CAD) genoemd. Dat is een gemeentelijke instelling die zich richt op mensen met een afhankelijkheidsprobleem.

- a Waarvan kunnen mensen zoal afhankelijk raken?
- _____
- b Hoe kun jij als pedagogisch werker met deze problematiek te maken krijgen?
- _____
- _____

4 Waarom is het voor een pedagogisch werker belangrijk om iets te weten over seksualiteit?

- 5 Geef een korte presentatie (circa drie minuten) voor je medestudenten. Maak aantekeningen op een apart blad.
- a Ga in je leerbedrijf na welke contacten er zijn met het consultatiebureau, de JGZ, de GGD, het CAD of een andere adviesorganisatie. Zorg dat je in elk geval te weten komt:
- met welke organisatie er contact is;
 - waarom dit contact er is;
 - wie het contact onderhoudt;
 - op welke manier er gebruikgemaakt wordt van de adviezen van de organisatie.
- b Beschrijf één kind of jongere over wie er contact is met deze organisatie en leg uit waarom.
- c Vertel je medestudenten in ongeveer drie minuten over wat je bij subvraag a te weten gekomen bent. Gebruik de beschrijving bij subvraag b als voorbeeld.

- 6 Werk in tweetallen.
- a Zoek op internet de site op van een GGD in jouw omgeving. Wat doet de GGD in jouw omgeving voor beroepskrachten die met kinderen en/of jongeren werken? Over welke onderwerpen geven ze voorlichting aan de medewerkers? En waarover aan kinderen/jongeren? Over welke onderwerpen zijn er leskisten?

Waarover kunnen ze instanties als scholen en kinderdagverblijven adviseren? Maak een woordveld of mindmap waarin je laat zien wat de GGD allemaal voor pedagogisch werkers kan betekenen.

- b Zoek op de site van een GGD in jouw regio wat het advies is voor het omgaan met warmte (warm weer, warmteoverlast) en kinderen. Kijk eventueel ook op de sites van GGD's uit andere regio's. Verzamel de tips die passen bij de doelgroep van jouw BPV.

Verwerk deze tips in een poster die je op kunt hangen in de medewerkersruimte van jouw BPV.

Toepassing

Praktijksituaties

Lifestyle

Andy is een rustige jongen van tien jaar. Hij zit in groep 6 van de basisschool. Hij wordt geplaagd vanwege zijn overgewicht. Andy heeft een hekel aan school. De kinderen in de klas sluiten hem steeds vaker buiten. Hij is niet goed in rennen of in voetballen. Hij zit vaak aan de kant toe te kijken, ook tijdens de gymles.

Ouders

De ouders van Andy weten ervan. Zijn moeder heeft tijdens een oudergesprek wel eens gezegd: 'Ja, we weten het, de schoolarts heeft het ook gezegd. Maar we vinden het zo moeilijk! We hebben zelf ook problemen met ons gewicht.' Ze hebben met de leerkracht gesproken over het feit dat Andy weinig beweegt en inactief is. Ze hebben ook gepraat over het feit dat Andy geplaagd wordt en niet graag naar school gaat. Hij lijkt zich niet prettig te voelen.

School

Er zijn een heleboel signalen dat het niet goed gaat met Andy. Onderwijsassistent Achmed praat erover met de leerkracht van groep 6. Zij zegt: 'Als Andy niet meer gaat bewegen, zie ik hem nog wel veel dikker worden. En dan zal het pesten misschien nog erger worden.' De leerkracht bespreekt met Achmed wat er kan gebeuren om verandering in de situatie te brengen. Bij Andy moet de oplossing gezocht moeten worden in de leefstijl. En dan niet alleen de leefstijl van Andy maar ook de leefstijl van zijn ouders. Die is namelijk direct van invloed op Andy. Achmed begeleidt Andy op school. Hij heeft daarvoor contact met de JGZ-arts en de diëtiste. Ook spreekt hij regelmatig met de ouders.

- 1
 - a Is Andy gezond of ongezond? Leg je antwoord uit aan de hand van de definitie van de WHO en aan de hand van de definitie van Machteld Huber.

- b Wat zijn de gevolgen van overgewicht voor de gezondheid, op korte en op lange termijn? Zoek uit met behulp van internet.

2

- a Zoek uit wat de JGZ-arts in jouw regio kan doen voor kinderen met overgewicht, zoals Andy.

- b Zoek uit wat een diëtiste kan doen voor kinderen met overgewicht, zoals Andy.

3

- Bedenk minstens twee tips die Achmed aan Andy kan geven om iets aan zijn overgewicht te doen.

4

- a Bedenk minstens twee dingen die Achmed zelf kan doen om Andy te helpen.

- b Bedenk welke rol de leerkracht hierbij kan spelen.

5

- a Zoek op waar in jouw omgeving GVO-activiteiten worden aangeboden en om welke activiteiten het gaat. Maak aantekeningen op een apart blad.
- b Kies enkele activiteiten die jou geschikt lijken voor Andy en/of zijn ouders.

- c Bedenk op welke manier je hierover advies kunt geven aan Andy en/of aan zijn ouders.

6

- Vorm een groep van vier tot vijf studenten. Verdeel de rollen en laat zien hoe Achmed advies geeft aan Andy en zijn ouders.

Rachelle is vaak ziek

Rachelle is dertien jaar en zit in groep 8. Zij is in groep 3 blijven zitten omdat haar moeder toen erg ziek was. Moeder is nu wel beter, maar Rachelle moet thuis veel helpen in de huishouding. Rachelle is een beweeglijk kind en ze loopt graag door de klas om andere kinderen te helpen. Een probleem is dat ze vaak ziek is. De vraag is dan of ze beter naar huis kan gaan of op school kan blijven en het daar een beetje kalm aan doen.

School

Groep 8 is een grote groep, met 35 leerlingen, en Gregor, de leerkracht, heeft er zijn handen vol aan. Onderwijsassistente Roos helpt hem waar ze kan. Gregor heeft met haar besproken dat Rachelle extra zorg nodig heeft. Ze kan goed meekomen, maar omdat ze zo vaak ziek is, heeft ze toch een achterstand. Roos heeft echter niet veel geduld met Rachelle. Ze vraagt zich af of al die hoofdpijn, buikpijn en vermoeidheid niet eerder een roep om aandacht zijn. Ze bespreekt haar twijfels met Gregor. Die stelt voor om een keer met Rachelle en haar moeder te gaan praten. Misschien kunnen ze een huisbezoek doen.

Huisbezoek

Als Roos en Gregor op huisbezoek zijn, ziet alles er normaal uit. Rachelle zorgt voor thee en haar moeder vertelt van alles over haar eigen ziekte. Ze is wel hersteld, maar heeft niet elke dag evenveel energie. Als ze een heel drukke dag heeft gehad, moet ze de volgende dag in bed blijven om bij te komen. Rachelle kookt dan en zorgt voor haar moeder.

Moeder weet wel dat Rachelle geregeld hoofdpijn en buikpijn heeft, maar maakt zich er niet zo veel zorgen over. Ze zegt: 'Ach ja, dat hoort toch bij meisjes van die leeftijd? Misschien wordt ze binnenkort voor het eerst ongesteld.' Ze vindt het prima als Rachelle naar huis komt als ze zich niet lekker voelt. Over de achterstand in haar schoolwerk zegt ze: 'Het zal wel meevallen, toch? Ze kan straks vast wel naar het vmbo en dat is een prima opleiding om later een goede praktische baan te vinden. Het zal wel iets in de zorg worden, hè, Rachelle.'

- 1 Beschrijf van alle aspecten van de gezondheid (lichamelijk, geestelijk en sociaal) wat er bij Rachelle aan de hand is.

- 2 a Welke subjectieve symptomen kan Rachelle hebben als zij zich niet lekker voelt?

- b Welke objectieve symptomen kan Roos vaststellen als Rachelle zich niet lekker voelt?

- 3 a Welke zelfzorgtekorten zie je bij de moeder van Rachelle?

- b Welke zelfzorgtekorten zie je bij Rachelle?

- 4 Welke vormen van zorg herken je in deze praktijksituatie?

- 5 Wat is jouw mening over de ziekte van Rachelle: vind je haar een aansteller (net als Roos), vind je het wel normaal (zoals moeder) of denk jij er anders over? Leg je antwoord uit.

- 6 a Wat zou jij doen als Rachelle ziek werd: haar naar huis sturen, haar op school houden en het een beetje kalm aan laten doen of nog iets anders?

- b Beschrijf het advies dat je Rachelle geeft.

Baby Bas heeft speciale voeding nodig

Kort na zijn geboorte blijkt dat Bas niet gezond is. Op de tests die de verloskundige doet zijn de scores prima, maar de uitslag van de hielprik is afwijkend. Daarna moeten de ouders met hem naar het ziekenhuis, waar meer tests volgen. Hij blijkt de stofwisselingsziekte PKU te hebben, dat staat voor phenylketonurie.

Ziektebeeld en dieet

Bij PKU wordt het aminozuur (bouwsteen van eiwit) fenylalanine niet goed afgebroken. Fenylalanine zit in de voeding (onder andere in vlees, vis, melk). In de lever wordt fenylalanine omgezet in tyrosine, een ander aminozuur. Uit tyrosine wordt dopamine gemaakt, een stof die in het lichaam onder andere zorgt voor de overdracht van prikkels in de hersenen (neurotransmitter). Voor elke stap is een speciaal eiwit (enzym) nodig. Bij PKU werkt het enzym fenylalaninehydroxylase niet goed. Dit leidt tot een teveel aan fenylalanine in het lichaam. Deze stof is schadelijk, vooral voor de hersenen.

Met een sterk eiwitbeperkt dieet kan schade aan de hersenen worden voorkomen. In plaats van normaal eiwit wordt voeding op basis van aminozuren gebruikt, want het lichaam heeft eiwit nodig om te kunnen groeien. Het advies is het dieet het hele leven aan te houden. De patiënt wordt hierin begeleid door een arts en diëtist.

Kinderdagverblijf

Soraya werkt op het kinderdagverblijf waar Bas op dinsdag en donderdag van 7.30 uur tot 18.30 uur komt. Zij krijgt te horen dat Bas speciale voeding nodig heeft. De ouders zorgen altijd dat er een voorraadje is, dat op een aparte plank in de keukenkast staat. Op een ochtend is de bus met speciaal melkpoeder echter verdwenen. De ouders zijn onbereikbaar en Bas heeft honger. Haar collega zegt tegen Soraya: 'We kunnen hem toch ook wel één keertje gewone melk geven. Hoe erg zal dat zijn?'

1 In de theorie heb je gelezen over de hielprik.

a Beschrijf waar die prik voor dient.

b Beschrijf kort wat het consultatiebureau nog meer doet met pasgeborenen.

Deze uitgave Verzorging PW maakt deel uit van de serie Traject Welzijn. De theorie van deze uitgave sluit volledig aan bij onderstaand werkproces uit het kwalificatiedossier Pedagogisch werk.

B1-K1-W6 Ondersteunt bij verzorgende taken

De leermiddelen uit de serie Traject Welzijn zijn bestemd voor de opleidingen Pedagogisch werk, Maatschappelijke zorg en Sociaal werk. Door de thematische opbouw is Traject Welzijn geschikt voor alle onderwijsvormen en alle leerwegen, past daarnaast in verkorte trajecten en sluit aan bij elke leerstijl. De leerstof is opgebouwd uit: theorie, praktijksituaties en beroepsvaardigheden. Je kunt starten vanuit de theorie of vanuit een (gesimuleerde) praktijksituatie. Wat voor jou het beste werkt.

De **theorie** bevat alle basiskennis en achtergrondinformatie bij het betreffende werkproces en bevat veel voorbeelden uit de beroepspraktijk. De verwerkingsopdrachten sluiten aan bij de leerstof in de theorie.

De **praktijksituaties** zijn realistische beschrijvingen van situaties uit de beroepspraktijk, inclusief opdrachten gekoppeld aan houdingsaspecten, vaardigheden en kenniselementen.

De **beroepsvaardigheden** bevatten opdrachten voor het stapsgewijs aanleren van sociaalagogische, communicatieve, verzorgende en creatieve vaardigheden.

Het complete aanbod van Traject Welzijn bestaat uit:

- theorieboeken met een heldere en gestructureerde uitleg over de benodigde vakkennis, verduidelijkt met veel praktijkvoorbeelden;
- werkboeken met verwerkingsopdrachten, toepassingsopdrachten en evaluatie- / reflectieopdrachten;
- digitale omgeving met ondersteunend materiaal voor zowel student als docent.

Wil je weten welke materialen er nog meer beschikbaar zijn bij Traject Welzijn?

Kijk dan op www.thiememeulenhoff.nl/trajectwelzijn.

Auteur:

J.H.M. Jacobs-Laagland
A.C. Verhoef

Onder redactie van:

M.H.A.J. Gloudemans
R.F.M. van Midde

9 789006 622508